

Кызылдың мурнуу микрорайондары сөөлү чылдарда шаккыны-биле өзүп, чаа туугулар немечил-ле турар. Чаа микрорайондары бирээинде хей наят чурттап бажыңдарының туудуна ажал бөхүнөрдө изиг-тулуу. Ында 72 кватиралар төс наят № 6 бажыңның иштиги шеверел ажалдарында Кызылдың 48-ки туугу эргелелинде коммунистер Екаторина Бизева, Тамара Чүлдүм, Зоя Донган оларның бригадаларының кеңигүннери ажилдап турарлар.

Күш-ажылдың Кызыл Тун болгаш Улустарың найралы орденнерин эйлекчи. Э. С. Бизеваның бригадасы бот-орун-чарыггае шилчээ, бир чыл ажып турар. Бригада кеңигүннериң уштун бир кезин коммунистер. Олар ында нөл өзөк. Профтехучилище дооскаш келген аныктар база бар. Олар найысылалдың

улуг туугуларына кирип, «Чурттаар оран-бажың—2000» программаны боттандырып салышыккын кириштирип келгенер.

Бөхүнөрдө Екаторина Сергеевнаның бригадасы төс наят чурттап бажыңның чедиги, сески, тоску кызгарткың шеверел ажалдарында Чаа кызгача чедир доозары-биле ажилдап турар. Бригада бөх чылдың үш чылдарының планында ажыр 44,9 муң рубльдиң шуктурга ажил-кымын кылган. Бөх чылдың планын 119,7 хуу күөскөш, ам 1989 чылдың марттың үлүүнде олар кирген.

Валентина МААДЫР.

ЧУРУКТА: Е. С. Бизеваның бригаданың бөлүк кеңигүннери.

Ондар ОХЕМЧИКТИҢ Фотосу.

ЭДЕ ТУРГУСТУНУУШКУН—ДИЛЭЭШКИН, ЧОГААДЫКЧЫ ЧОРУК

Партия эге организацияларының ажылы эде тургузганын, дайынчы арга-шындоон бедиринче, ажылының стилни, аргаларын сайырагайжыдарыңче, идеология, политика-кижизиндегилең ажылдык айтырларын чедикшиңниң шийитирээринче СЭКП-ның XXVII съездинин, партияның XIX Бүгү-эвилде конференцияларың айтышкынына дүшүр сөгүш салган бис. Калчаар ажилдап турарыңыс, оон дүштин кайы хиред дээрин катал-катан боданың оң айтышкынар хүдөөдирин турар.

Партия организацияларың бугуруңуң ажылың ханы элпизеп көргөш, оларын партия райкому, оон борузу калчаар удуртуп, практиктик дүшүм чедирин турарын сайгарып көргөш, съездинин, конференцияның негеддеринге долузу-биле харылабайн турарың илерзон. Ону барым-даалам, райком бодуну практиктик ажил-чорудуга, зымын төвү партия эге организацияларың шилчеген. Райкомну ажилдакчылары партия эге организацияларыңга баргаш, оларның ажилың арга-хевирлерин өөренип көрүш, алаа чедистерин илерзон, оларын чайладыңга дуузалып турар. Ажил плавларын чаа негеддег дүшүтүр эде кылырын, хурадаларга чугаалажыр айтырларын тодаргай-биле тургузганын сүмөстүр турар бис. «Тогалым», «Коммунизмче орук», «Кымыл туң» советтарда партия комитеттеринге, районун херектелер негеддеринге СЭКП райкомунуң хушперин тускай план-биле эрттирип, ажил-шчылар-биле журажым, ажил чугааларын кылып, оларын саналдарын, сүмөстөрүн кичээлгилер өөренип, олар партия организацияларыңның ажил-чорудугаңда чедир шийитирелтишкен айтырларын чайладыңче угандырдып келдизин. Бөх ажил партия организацияларыңның ажилың ажил-чарыг бө-

лүрүңга, шүгүмчүлөдө болгаш бот-шүгүмчүлөдө кал-бартыңга, оон чогуур түн-недди үндүреринге салдарың болгашы чугаажык.

Партия эге организацияларыңның ролон болгаш хары-салтзын бедиринче райком сөөлү үдө кичээлгилер күштелдирген. Эге организа-

цияга эркен. Партия органи-зацияларың экономиктиг үн-дезин реформаны боттанды-рыңгың айтырларынче кичээлгилер угандырдып турар. «Коммунизмче орук» советтун партия комитетди «Советтун карыгалыг чорук-тар үндүреринге коммунистерин кириктилгез» деп темалыг ажил хурадалы эртти-рил, план-хемчеглерин бад-лаан. Партия комитетди оңу күөскөдирин дүшүтүр ажил-дарын чоруткан түнелде советтук органдыг ажилдап эгелер берген. Советтук күрүнегө дүк сөдөрүмнү планниң нунда чылдарга күөскөтөй келген, оңу бө чылды ажыр күөскөтөй, эркен чылдан

биле тодарып ап, комму-нистерин болгаш партияның хурадаларыңа чугула айтыр-ларын чугаалажыр, алаа активтерин кириштирип, четистерин чайладыңче партия эге организацияларың-ның, коммунистерин күөскө-нишкенин мөөнөп турар. Кичилер-биле ажилды парт-ком күштелдирген. Партия эге организацияларыңның дай-ымчы арга-шындоон, ком-мунистерин авангардым рол-до бедир дүшүтүр кылып турар ажилды эки дүжүлгөзү бө парткомда бар. Советтун хойжылары, коммунистер Бад-Суур Донган, Ховалыт Кара-оол, Донган Кара-кыс боттарың аргаларын са-нап көргөш, хой бүтүрүлгө хураган алыр даш ажилдап, бот-орунга-чарыгалыг эве-ноларын тургузганың эге-лектилер болганар. Олар-ның удуртканы эвеноларда ажил-шчы байдалы чо-гумчалыг.

ажилдап чоруктарың кал-дың-даа илерээшкениңге, чүве тоовстарга, барымдаа чок бүтүрүшкениңер бол-гаш курут алаашкынар бээр чоруктарга удур демисеэди сөөлү үдө дыка күштелди-генер. Ол ышкыш партияның иштиги демократиязын, кол-лективтиг удуртулганын принципни шыгыс сагып, партия организацияларыңның калдык-чагай болурун хан-дыр, хүдөп алган шийт-перлерин күөскөдизинге контролю болгаш хынал-даларын күштелдирер, шү-гүмчүлөдө болгаш бот-шү-гүмчүлөдө калбартып тала-зы-биле «Тогалым», «Кымыл туң» советтарга, райкүс-ком-пун үдө өөрдөйгө кириш-те, туугу сөөлүгө уча-стогу-да, Хайлаагы, Солтур ор-тумак школаларында партия эге организацияларың ажилыңда бурунгардаш-кылар бар апарган.

Калдык болгаш ам кыл-дыңың турар ажилдар-биле чегерелетип съездинин, кон-ференцияның негеддеринге дүшүтүр партия ажилың үндөшүн-биле эде тургу-зганың, чаа өзү-биле ажилда-рың, партия эге органи-зацияларың ролон болгаш хары-салтзын бедириниң айтырларын бисте ам-даа оожук шийитирелтишпү-рүр. Райкомнуң борузу, пар-тия эге организацияларың ажилың чаа аргаларын тып турза-да, оон хевирлерин сайырагайжыдарың чедир албаан бис. Партия райком партия эге организацияларыңга удуртулганы чедир бот-тандырып, оларын чамдык-чы кошкып ажилдап, коллек-тивтерин бүдүрүлгө болгаш хей-ниги ажилдарыңа бот-тун салдарын чедирбей, олар-ның ажилыңда четистер-би-ле ам-даа өтөшпүр турар.

Калдык болгаш ам кыл-дыңың турар ажилдар-биле чегерелетип съездинин, кон-ференцияның негеддеринге дүшүтүр партия ажилың үндөшүн-биле эде тургу-зганың, чаа өзү-биле ажилда-рың, партия эге органи-зацияларың ролон болгаш хары-салтзын бедириниң айтырларын бисте ам-даа оожук шийитирелтишпү-рүр. Райкомнуң борузу, пар-тия эге организацияларың ажилың чаа аргаларын тып турза-да, оон хевирлерин сайырагайжыдарың чедир албаан бис. Партия райком партия эге организацияларыңга удуртулганы чедир бот-тандырып, оларын чамдык-чы кошкып ажилдап, коллек-тивтерин бүдүрүлгө болгаш хей-ниги ажилдарыңа бот-тун салдарын чедирбей, олар-ның ажилыңда четистер-би-ле ам-даа өтөшпүр турар.

Райком, оон борузу съез-динин негеддеринге дүшү-түр бугу партия организация-ларыңның политиктиг удур-тулганың бугулар органдары болган турарын хандырыңче кичээлгилер угандырдып. Олар күрүне болгаш ажил-агы органдарының хүдөө-гелерин холгаралас, чалга-шүтүшпө, өзү барымдаалар, дүшүтүшпө, эриг өзү-биле

Маалыр ШАГДЫР.
СЭКП өтүк райкомуну
органдаштың эргелекчи-
ап.

Бир партбөлүктө

Бригадага ол хүн район төвүндө партия райкомунуң куурута, өмөккө ажилдакчыларың каттыккан комплекстиг үнүшкүң болгашкыда, хойжылар чамыс черге чыгып келген. Ычанган Эриг районда Ленин аттыг советтун № 1 хойжу бригаданың ишчилериниң бөгүтү түдө-херээ-биле чок таныжар, чамдык хойжылар-биле чугаалажыр аргалыг болум.

СЭКП Төл Комитетинин кыштагыңаңың-биле хойжылар Чугаазы-биле хой-жу бүтүрү таныш, оларын мурунда ам кол-ла сорулга — малды хүр-менди кыш ажыры. Кодай бүрүз мал оодлашкыныңа бар аргаларын ажилдап, тус-туста белет-кенип турар. Нияти бригада-нын алганы социалистиг хүдөөлөңнү күөскөдизин малчың өг-бүлөдөңнү түзөп көрү-гүзү алыңыңа чүл оон база удур хамааржыр деп чүс бад-дыгыр. Ол сорулгаларың хой-жылар кымыл-булуңуңа чы-гып алгаш, моон мурунда-ла чугаалажыр. Кылар ажилдап билиңер, ол чүдө ам кичи бүтүрүлгөң кызын ажилды, хары-салтзын негээр. Ычал-ажык хойжу бригада бөгүтүр ажил-жиги чүл оон-биле кы-зыгарлавың турар. Хойжу-ларын 1989 чылда алганы социалистиг хүдөөлөңнөң

негеддерин-биле таныжып олурарга, мыңа деп бижит-тиген оудурулар бар: «...тө-рүтүр 100 баш хойдан 85 хура-ганы алыр; мал бажыңың камгаларын 97 хуудан куду-датпас аренад керээңнеңе шилчир...» Оон сөөлүгүңө доктап көрөң. Малчыңар-ның экономиктиг өөрелдизин сөөлү үдө шак ол айтыр-гың угандырган. Кичээл бүрү-зү хойжыларга ол талазы-биле билиңи берип турар. Мал-чыңар маала чүлө дымкач-чылар болуп артаалар, про-пагандист-биле сүмөстөң, санал-оонаш кирип турган-ны, айтыр ажилдык база бир чаа хевирин шилчеге-дугаңыңа чоруп турар бол-гаш, чамдык байдалды де-мештирип, деңизил көөр апар, кичиңаш хары-лаа маргалдагың айтырларын тургустуруп кезү турганын олар чугаалап турдулар. Ажил-херек, оон алыс үр-

түңиле дээш сонуургалыг, хары-салтзың болганда, ын-дыг болуп укуртуп.

Экономиктиг болгаш поли-тиктиг өөрелдиз. Бригадада эки дээрин маала келер му-рунда-ла, район төвүңе, ына-наа мен. Шына-ла, мыңа бол-ду. Бригаданың ол талазы-биле ажилың дүжүлгөң чүлө советтук иштиңе эвес, а харын районун ажил-агы-ларынң өскө хойжу брига-даларыңа негеддерип турар болу берген. Дүжүлгө сол-чуру-биле кичээлдерге олу-рушкан бригадирлер, пропа-гандистер, көдө ажил-агы-нын тускай ортемнелер бот-тарың чедиринге баргаш, кичээлдер шак мыңаар эр-тер укуртуп дээр бодолдар-биле мыңа байдалды деңиш-тирип, советтук дирекцияга, партияга айтыр тургузу-турганыңа чиктери база бар. Кичээлдер эрттирерин пропагандастерге, советтук спецнальстигтерге график бугу-лар мыңа үдөш каян, ын-чалажык хойжу бригадала партбөлүк бөх айтыргың улуг кичээлгилер угандырдып, дээш-те кичээлгилер ал кол-ле-жир. Ажилды хары-салт-биле кал-чаар көрүп турары — багай

нел алганар, оңу ам амдыл-рага боттандырып болуп апарган. «Бригада бугуңуң-биле бис, азы өг-бүлөңер тус-тус-та кирер бис» деп айтыр тургустуруп турар. Ынчал-жа-жык келер чылдан эгелер, ол арга-биле ажилдап кирер кү-дөшүн илереткен өг-бүлөдөр бар. Ынчаларын бирээш Кечилектерин анык өг-бүлө-лө, Хойжу өг-бүлөңнү херээ-жиз ээи Людмила Кечилек-коммунист, Коммунист — ка-жың-даа, кажа-даа үлөгөр-чи-жигит болуп деп чүс ол. Оларын-биле кады Кенде-нер, Даш-оол Дүгөрия өг-бү-лөңи база аренад керээң-биле ажилдагыңың шилчир-биле бар арга-куралдарың са-нал көргөшөң.

Партбөлүк аалы комму-нист бот-нактыр. Оларын бот-нактың, бот-хары-сал-тың, ролон бедиринче уг-ландып хемчегер алдыңың турар. Коммунист бүрүз пар-тияң даалгаш. Кызыгар бедириндегилер район болгаш бригаданың чамдык комму-нист хойжылар куртан ту-гаша эриг алы-биле кызы-гар чуртун хайлаарар даалгалыг. Коммунистерин өткөдүн партия хурамыңа

дүшүлүп турар. Партбөлүк чаа өзү-биле ажилдагыңың арга-зын дилеп, түс турар деп кичи-ти-биле чугаалап болуп.

Партияның XIX Бүгү-эвилде конференциясыңа көдө чедирин социал хөгүдөңнөң улуг кичээлгилер угандыр-ган болгай, Бригадада партбөлүк чугула бөх айтыр талазы-би-ле чүшү кылып турарың? Мал-чың колданыңың социал чаар-тылгаш дээш партия болгаш хей-ниги контролю мыңа багай эвес тургустунган. Бригадада он беш кодан бар. Социал айтыртын шийит-рел турарың нияти-биле ба-гай эвес, мыңаажык электри-чыры кириптин коданар бар, чамдык кыштагыңа малчыңарга көрдүңөн ба-жыңарын туударың садал турар. Эң чугула бөх айтыр-ларын оожук шийитирелти-ни турарыңа хойжылар таар-зымыңа ол дугайын саналдап, советтун дирекциясыңа ай-тырмың коммунистериниң тур-гузуп турарың-даа мыңа. Бри-гадада Эриг район Советиниң бир, көдө Советтик де-путатарың база бар. Олар ба-за сессияларга социал айты-рылгарга хамаарышкан санал-

дарын кирип турар.

Бригада төвү биле советтук арганыңа харылажыда, кош дүжүгө, долгашып чорупу-апар, мыңдыг байдалда бе-ния камгаларыңа хамаарыш-тыр чугааларың элзон бер-ге болу бээрин малчыңар эс-керип, билип турар. Ынча-ган оон чайларың-биле олар Тести дорттап келер көвүртү-түс каңдыгың деп айтыр-гың тургузуп турарлар. Авто-магальдерде бичи уруугар хейи, ажилдың хейи, эр улуска беттер чок болурун малчы-нар хомудал-биле чугаалап турар.

Бригада төвүндө кызыл-бу-лун — ол аңа ылап-ла ба-дыткан турар. Стендлерде, хана солунарда хойжыларын ажил, амдыларын долузу-би-ле бижип көргөшкөн. Коллек-тивтиң алганы шална-мал-тал бижиктериң база мыңа дээш деген. Дирекция-шыл-деңи мыңаа алаа көрүш-тү. Шалт деген бөх кызыл-булуң эсиребес, хурап-сугу-лаа, өөрдөйгө дээш, кино, концерт көлгөңдө, лекция, бе-седа дымнаар дээш малчыңар маала бөх чыгып келер. Ол хүн база алаа чыгып келген ол. Партияң Эриг райко-

муңуң идеология кидизиниң эргелекчи А. Ч. Комбу баш-тан ол комплекстиг үнүш-күн бригадасыңа-биле фельд-шер Бужаа Хорбаа, райоңда тургустунган — «Сенгилең» чедир чамдык каттыкшыңың кичигүңерин келген. Бой-дус камгаларыңа хамаарыш-тыр болган лекция соода, малчыңар, чедир чамдык кат-тыкшыңың кичигүңерин келген. Аныктарын мал ажилыңе хайра тулар, өөрдир айтыр-гыңа база бар. Хей чылдарда мал-чыңаң ажилдап хойжылар бригадала хей. Малчыңаң күөскөдиз анык оолдар, кыстар комсомолду путеек-биле кел-ер болза, оларын ажилга ижиштирип, өөрдир алыр, дегенерин хойжу бригаданың бригадир партияның област-конференциясыңа делегата Маалыр Төмүрүз Кызыгар чугаалам.

Ленин аттыг советтун № 1 хойжу бригаданың партбө-лүк хей-ниги организация-ларың-биле кады хүнүнүң эң чүтү-ла айтырларын мыңаң я-зылгы шийитирелтүр.

Вера КУУЛАР.
(«Шынык» корр.).

Саналдар, бодалдар

ХӨЙНУ МАНАП ТУРАП БИС

Бодум совет, ажил-агы органдарыңа ажилдап чорай, амгы үдөш плавал, пенсонер кичи мен. Республикаңың социал-экономиктиг хөгүдөңнөң, улус ажил-агыңдың чаартылганын солунардан көчүрүп, радио болгаш теледидималардан со-нуурган чоруп мен. Хей эки чүдүлгөң, арга-дур-жулганы бижип турар-бы, оңу деттик, ажил-агың чорударың чаа аргаларың чедир болганда негеддер турарын чүдүлдүрүп мен.

Моон-биле кады бодал-дарың, саналдарың база бар. Мал ажил-агың алгаш көрөдү. Республикада мал-ды баш сагы чылап ачыгө кудулаң, хей баш мал ачыгө зорал турарын билер бис. Усаважыңга сайырабайн келген. Оңу солунарга бе-жиң-ле турар. Тогалың чег-нестер турза-ла, республика-да, районпарда, советтарда мал ажилың порт харылап олурар удуртукчуларын, тускай ортемнелер кадрларын негедде алыа көмөң.

Мал чыл бурунгар «Шынык» резидиция хой ажилыңга тураскаткан то-терия стол организилаан. Тывада хой ажилың сайырабайн турарын, оон ук-сажыңга бузалышкыңарын барың тизмелеп, эр-тем-практиктиг конферен-цияны дүргө эрттериниң шийитирелтүрү. А кон-ференция ам-даа сурат. Хой ажилыңа четистер улам чылашыаң.

Хойуну чыгарың экижир-дер талазы-биле ажилды улуг бугулаң чорук ажилы-рада бар. Мал ажилың эргелекчилерин, тускай ор-темнелерин ол талазы-биле негедде алыаң

бөдүк-бөдү-биле оорзап апарган. А ын-чангыс арын-пүтүрүн оскунган кичилер хамаатыларын хуула эр-хөргөңнүн шуут-ла хулап алыр апардылар. Берттерин, сумкамында алы-пашың, салып алган аш-чеч-мин ужулдуруң, хулапаш кичилерин бодум безин жердү. Оңу фактыларын сол-унарга база бижип турар. А шак мыңа ойлук чок ын-чангыс кичилерге удур административтиг органдар-ның, хей-ниги организация-ларың талазыңа ол чоруп турар хемчеглерин арга-метотлар арга-ла кө-көөр аргышпаң. Ынчалык оон дүштин, үрө-түлөдө-лөп болал чоруп мен. Хой-хей чылдарга үстүлө орган-нарын удуртуп олуруп кел-ген кадрларын партияңа негедде алыңың, оларын бөр алыс хөдөдирер, негээр үе келген боор.

Чурум үрөшкөннөң хей турууру аныктар орту-аңда деп фактыларын сол-унардан көчүрүп, радиолап кылал олурар-дыр бис. Аныктарың амдыларчы, негеддегилер турушпа, ий-лел билип бугулаң кичи-лдер организация — ком-сомол болгай. Партия органи-зациялары оон-биле калдык кескү ажил чорудуңаңыл? Бө ажил-чарыг үдөш эки бедирин.

«Комсомол, эде тургусту-нуушкун» деп ламчылыңа телекелене организациялар тургусту. Анык кичир кыл-

темге үндөшлөң тодаргай хемчеглерин ажилдап кыл-гаш, чедир-чедир ажилды экижиге чүт?

Удуртукчу кадрлар чон аралың ам-даа хамыжар болза эки. Чон-биле тургу-зганың чоруп ажилдаң-чы-ла оларын сеткил-хө-пүн эки билип алыр. Пар-тияң кескү ажилдакчың чораш С. К. Токамын чон-биле ажилыңа практиканың чүлө мен эвес, хей-хей кичилер ам-даа чугаалажыр.

Моон-биле хойбаштыр чу-гаалаккан чүтүлүм бар. Бистан төлөдөрүң төн чедирге улуг хурадаларга кирип чораш келер, а ол улуг болушкунарың ажилың түнелдирин чон-га тайылдырап бөр арга-лар дымка кызымың. Биста делегатарың, депутаттарың боттарың ол та-лазы-биле ажилыңа массалыг информацийны чедистерин чедир ажилдап, атыл алы-паш улуг бугулаң-дерге, ажил-агыларга ху-радалар эрттирер-биле кы-зыгарың каарлар. Оңу чедир ажил деп санаар мен. Чедир мыңаң бар оңу арга-дурдуңаң байы-дар, ала даяныр күөскөң. Бистер, коммунистер, хоо-чуннар партияның област-конференциялаң хейнү маңап турар бис.

Сириг-оол ОЮП.
Партияңа болгаш күт-ажылдыг хочунуң, пер-соналдыг пенсонер.
Кымыл хоорай.

ХОЙ АЖЫЛЫНГА ХАМААРЫШТЫР

Биста чуртувуста чоруп турар эде тургустунуш-кунуң амгы үе-чадамыңда — ол кол чүдүлгөң бир-э-нүн иштиги салыш-сеткилгөң үндөш чаартыл-ганы бодуруң.

Чамдык кичилер: ниятдел амдыларыңа эскерлишкениңер чедир болуп, ол дээр-ге ният чонун күшүт чалгың-биле хайып күтүр бээр, бол-лап бугу бээр чүлө кылдыр көрүп турар. Ол дээр-ге частырылгы болал. Амгы эде тургустунушкун кичи бүрү-зү ылап-ла таарып эртер болгай. Эриг чүс биле чаа чүшүн аргында демисе эртерин болгаш берге. Эриг оңуң белең-не чалып бер-кесес. Партияның идеология фронтунуң дайынчыларың кичиңиңиң ажилы өткүт үнү маала керек. Ынчал-ажык ол үн ам-даа чон аргында тода дымчалың турар.

Район хой ажилды, оңу хөгүдөңнөң шынар талазы-биле калдыг чаа эскерлиш-кениңер боор турарың? Район-да мал ажилыңа продукту-ду, чедир ажилыңа дүжүл-чавыс болуп, чамыс чедир таарышан эриг турарын чүшү-беле тайылдыраарың? Мал чедир културалыңың тарын турар шалдарың: «Сен-диз бис үнүш өстүрүп алыр деп тур бис, сен оңу биске миз-ла бээр укуртуп сен. Сени бис чүшү-биле чедир-чавыс эки?» Биле хиреңа хөгүдөң сен?» — деп айтыр болуруң, ол ытталас. Ын-чалган оон-биле чугаалажыр

арай нарын. Малдан ол айты-рың салган херек чок, олар-биле бис кара кавыжыстан-на чугаалажың өөренип алган бис. Ынчалган олар-биле ажил бир анык, ажил тала-зы. Ол хиреңа, оон кичи кайгап магалаткан хире түн-нелер ундуруп ап чалашкан бис. Малдарың продуктун чорупуң 100 хууга оонаштыр өртөм шийитилерин тола-раткан көргүзү. 59 хууу чедириндең, 24 хууу ук-сажылааң, 17 хууу ажаалаңда болурун тодар-ган. Ынчалган эртемге үн-дөшлөңнөң дөшүлгөң арга-лар-биле чыгып калган, эр-тирер хөмнөр, хары-салта чок чорук үкүшкөң, хей-хей кичилер хөгүдөңнөң бу-рунгардаш чаа оруктарың бербиң келген. Ажил-агыңың оруктагы чорутуң алыр-да, саны хей, чавыс продукту-ду, чарыгалыг хей малдарын бугулаң бектик продуктуду, бе-римчез улуг уксажың, мал-дарың шийитилер чедир алы-паш талазы-биле республика хемчээлгилер экономиктиг кон-ференция чымылдарыңын су-раа үнелген бээр барык ийи чылдар эртер берген. Ам мың-наы сураа чылар бар чылдар. Ындыг анык ажилга бу-рунгардашканың ота болбөс боор-дуң. Хой ажилыңа үн-дөш чаартылгалар керек.

Социалистиг чарыштын не-геддерин көрөдө, чамдык чаа чүдүлгөң ажилдаң. Ажил-агыңың эң шылгарың хойжыларга хамаарыштыр санал-малталдың амгы үр-мек хевирлерин элзон эскер-тип, мөөнөдирең каңдыгың? Чижээ, чыл түнелдизе онза шылгарың хойжыга (100 та-рүтүр хойга оонаштыр 110-ла өрү хураганы ап, өске-даа хүдөөлөңнү шуптузун дымка ажыр күөскөдиз дикж) эер, чүтөңнү айт, азы «Урал» мо-тошкыл дээр чикетик бектик шакалдарың тургусту деп бо-дал бар. Ындыг байдалда оларын материалдыг сонуур-галы улам бедир чугаажык.

Төрүр мал бүрүз төлү бээр укуртуп, ол ачыгө бой-дустуң чапал каан хойдуу-дуң. Оңу бадаткан көрүскө малчыңар район бүтүрүлгө бар, ыңагарга, чедирин ол демисе чедир чалал каары-чыл чылагыңа чочум чүдө? Ол—ажылды наара-биле көрүп, судалдыг хөдү-биле тулуп кыл-дып турар кичилерге болбайн кичаар. Оңу өскө кичең чары-лыг бис. Ындыг кичилер чедир бербөң продукцияң дээр чү-нү-даа төлөйиң келген болгаш чүлө талдып ал келгенер. Ындыг байдал-биле атышкы-келген үе ам эрте берген кы-мыл чылажың мыңаң? Биста курувуста чаа орук ажиты-ның келген. Ол болза аренад керээң-биле ажилдаң.

Биче-оол ДОЮНДУП.
Тес-Хем район.

«КУШ-АЖЫЛДЫҢ ХООЧУНУ» МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң
Президиумунуң Чарлыы

Тес-Хем районун комму-
нисттери Самагдай суурда
төп харылаа бедириниң
монтеру Роман Чоодуну пар-
тияны област конференция-
зын делегатына сонгу,
аага бүтүрелди көргүскөн.
Ажыл-ишине кызыккай
коммунист коллективинге
ажылдаш, 10 чыл чедер бер-

ген. — Ажылда бергелер хой
болбай калчар. Калың-да
ни боюнун тускай талазы-
биле өскө мергежилдереп
ылгадыт. Биеге кабельдер чо-
гундан, телефон станциязы
аргачирзон болгаш ажылда-
ры багай. Телефоннар исеи
салыр дээрге телефон стан-

циязында номерлер чок. Чаа,
1989 чылда 800 номерлиг те-
лефон станциязы кылдыр.
Ынчан ажылдык экижип,
хоорайлар, суурлар арасына
харылаа шынарлыг болур —
деп, ажылканы дугайында
оа биеге чузгалды.
Вячеслав МОНГУШ,
ЧУРУКТА: монтер Р. Чооду.

Улус ажыл-агыйыга үр
чылдарда ак сеткилдиг күш-
ажылды үстөп көргөниң
демде кылдыр АССР-ниң
Дээди Советиниң Президи-
умунуң өмүсөөниң «Куш-
ажылды хоочуну» медаль-
биле шаңнаадыр болза:

КЫЗЫЛ ХООРАПДАН
Аир Алексей Хуаневич —
«Шын» сулуу редакция-
нык харыскалыгы секретары-
нын ордончыл.

Алексина Анна Алексеевна —
пассажирер аргытырар
АТБ-ниң улут ишкери.
Арасланов Василий Сер-
геевич — Тываның электри-
чектериниң турбундары-
нын улут маппаны.

Бажина Мария Афанасьевна —
«Тыва суг-мелиорация»
катыжымынның улут-
монтаж эргеледичи кол
экономики.

Бредина Ольга Васильевна —
№ 3 АТБ-ниң куш-
ажыл болгаш шалык талазы-
биле ишкери.

Вербицкая Валентина
Николаевна — «Тыва хама-
ты туугу» трестин бот-орук-
тарылгалыг механизация

участогунуң улут экономизи.
Горова Анастасия Гав-
риловна — «Каз-Хем» раз-
рестин ажылкычы.

Гурова Галина Ивановна —
Респотребсоюзунуң туугу-
монтаж эргеледичи куш-
ажыл болгаш шалык тала-
зы-биле ишкери.

Евсеева Людмила Зотова —
республиканын онкодис-
пансериниң инженер-физи-
к.

Ефремов Николай Григорьевич —
Тыва АССР-ниң
Дээди Советиниң Президи-
умунуң Даргазынын дузала-
чы.

Завкина Галина Харисовна —
Респотребсоюзунуң туугу-
монтаж эргеледичи куш-
ажыл болгаш шалык тала-
зы-биле ишкери.

Зонский Владимир Тихонович —
«Тыва туугу» де-
висатор-туугу катыжымын-
нык механизация эрге-
ледичи электриги.

Иуина Елизавета Гав-
риловна — Тыванын геоло-
гия-шпичиле экспедиция-
зын материал-техниктиг

базазынын улут кладовщи-
ги.
Калчан Маамыр-оол Кал-
чапович — «Шын» сулуу ре-
дакциянын харыскалы-
гы секретары.

Киселева Раиса Григорьевна —
республиканың улут-
лар эмгектезиниң салбыр
эргеледичи.

Коренкова Людмила Ми-
хайловна — Тыванын геоло-
гия-шпичиле экспедиция-
зын лабораториянын ишкери.

Кузеева Вера Андреевна —
«Каз-Хем» разрестин склад
эргеледичи.

Куцо Иван Деметриевич —
Респотребсоюзунуң АТБ-
зын чолалчы.

Лынов Владимир Трофимович —
«Тыва туугу» де-
висатор-туугу катыжымын-
нык № 14 механизация эрге-
ледичи электриги.

Макарова Надежда Сте-
пановна — даараында фаб-
риказын белем продукция
талазы-биле контролёр.
Мельникова Елизавета Пав-
ловна — «Каз-Хем» разрестин
бухгалтер.

Монгуш Александр Сан-
таева — Тыва АССР-ниң
Телевидение болгаш радио-
ламчылыга талазы-биле
күрөмчелерин пропаганда
редакциянын корреспон-
дентка.

Мурза Леонид Егорович —
«Тыва суг-мелиорация» та-
визатор-туугу катыжымын-
нык № 14 механизация эрге-
ледичи электриги.

Насырова Клавдия Ег-
оровна — «Шын» сулуу ре-
дакциянын ишкери.

Неумываленко Валентина
Лавиловна — республиканын
улутлар эмгектезиниң эки
сестран.

Овчинникова Любовь Пет-
ровна — «Тыва туугу» де-
висатор-туугу катыжымын-
нык № 14 механизация эрге-
ледичи электриги.

Ондар Доржу Билдиг-оол-
ович — «Шын» сулуу ре-
дакциянын калды эргеледичи.

Орлова Татьяна Николаевна —
№ 3 АТБ-ниң кадр
талазы-биле ишкери.

Охотникова Зинаида Алек-
сеевна — республиканын
улутлар эмгектезиниң по-
вары.

Пахомова Надежда Ва-
сильевна — республиканын
онкодиспансериниң клиник-
тиг лабораториянын эрге-
ледичи.

Почеряев Фаддип Ми-
хайлович — Респотребсо-
зунуң АТБ-зын лаборатория-
нын ишкери.

Пушкарёв Николай Ва-
сильевич — ПАТБ-ниң чо-
лаачы.

Ростовцев Григорий Гри-
горьевич — ПАТБ-ниң коп-

тролёр.
Сам Кая-оол Куревич —
Тыва АССР-ниң култура
министриянын ордончыл.
Смагин Василий Дмитри-
евич — № 3 АТБ-ниң чола-
чы.

Уварова Ксения Григорьевна —
«Тыва суг-мелиорация» та-
визатор-туугу катыжымын-
нык № 14 механизация эрге-
ледичи электриги.

Уварова Ксения Григорьевна —
«Тыва суг-мелиорация» та-
визатор-туугу катыжымын-
нык № 14 механизация эрге-
ледичи электриги.

Хайруллин Александр Яковлевич — Тыва АССР-
ниң Калды камгала минис-
терствонун автобазы-
нын ишкери.

Хертек Сергей Кустуверов —
«Шын» сулуу ре-
дакциянын ишкери.

Хомушук Эрмек Мага-Шир-
иевна — Бүтүр-россиянын
караа четтестер интелли-
гент Тыва республика эрге-
ледичи өөрлөдөгү-будурга-
че черини даарытканы.

Хушнина Нина Ивановна —
Улут-Хем аш-үстүр
ажыл-агыйынын ишкери.
Хушнина Нина Ивановна —
Улут-Хем аш-үстүр
ажыл-агыйынын ишкери.

Шибанов Виктор Иванович —
Тыванын геология-шпичиле
экспедициянын тө-
Тыва бөлүгүн кол геологу.

(Улачымы).

«ШЫНГА» ХАРЫЫЛАР

Чурттаар орай-башкын айтырын шын эвес шипат-
пирден, эвеле келген-даа кижилерин ол-бо деп чыл-
зып, бажын азырын саадыр чоруктар дугайын чер-
черден солуунуң хой-ниини корреспонденттери ре-
дакцияже бижип турарлар. Оларын аразында
малчпыларын хомудаларын база эвеш эвес бол-
гулар. Азырал, чурттагызын бүтү дүргүзү-
да мал-биле колбашкан, калды-берге ажыл-херектиг
малчпылар пазылан кыраш азы кадым баксырап
аараш, сохко төптөрүнче көжүп кирер дээрге ба-
жым чок болур таварылгалар кайм хой.

Каз-Хемин СЭКП-ниң
XXV съездин аттыг сохко-
тун анык малчыны А. С.

Оюнуң чагазында бижип
турары болза: өг-бүлө мал
малдан турар, малчын кий

Монгуш-Тайга районун «Ма-
ген-Бүрө» сохкозунуң малчы-
нын Херин Доржуевич Хер-
тектия 1988 чылдын ноябрь
11-де «Шын» сулуу парлат-
тыган «Хураганар өлүп
эгелде» деп материалына
хамдарыштыр ПАУК-тун мал
ажылканын кидизиниң тус-
кай эртемчилериниң кир-
жилгези-биле хыялаланы чо-
руткан. Чамдык фактылар
шын болганын бадыткаттыган.

Сохкозун дирекциязы ок-
тябрь эгелдеде аалдарга ар-
тан орай хенче хураганарын
чыгаш, Хертектин наз-
дартыры-биле хуаэтеки
шын, моон мурунда элмен-
ге-салтар пунктта турган
тураалга кодонны кыштадыр

Материалда кирген фактыларын ПАУК-тун специали-
сти хыяп көргөн. Олар шунту шын болган, Ночаттарын өг-
бүдүс кезде айткан көргүзүлгөн, шынал-ла, ажыр
күстекен. Салбырын зоотехника Халыс-оол Чооду ук мал-
чыларын өөлүндө дужагааны дүгүн түнел үндүрүп ту-
ра, кинибей барган болган. Шак мидыг харыскала чок
чоруу доош, ол зоотехникти шынгын догдуган.

«Саян» сохкозунуң техниктиг чөвүлелини шиптири-биле
1988 чылда ажыл-агыйын хойкурларынын социалтиг чар-
жымын түнелги үндүрүлде база бир ийги черин немей
догдуган. Ылчангаш Александр биле Маргарита Ночат-
тарын өг-бүдүсүн ийги чери тышышышаан, чогуу
шандалы берген.

Сохкозун администрациязы ук өг-бүдүсүн мурунуга бу-
руулау болганын билген.

Хажыдышкын чок

Мурунда Барыктын суг-
гарыга системалар эрге-
лелиг трактористтер турган
Л. Күжүгеттин ол ачыл-
даш шын эвес үндүрүлде дээр
дугайында Салылар Талаа-
Самбуунун чагазы биеке
келген. Ында кирген фак-
тылар редакциянын ала-
биле Аргутелдирүкүмүн
юрдиктиг кидизиниң эрге-
лектиги А. Ооржак хыяп
көргөн.

Хыялалат плерозия бол-
за, Л. Д. Күжүгет суггары-
га системалар эргелелиг
7 чыл дүргүзүлде ачыл-
даш. Чогуу курум-турум
үрөзүн. Ынчада-ла текни-
ка талазы-биле билин куу,
үрөшн негелдизиниң дүшүсө
болган. 1988 чылдын март
айта эргелелиг ачылдаш
чыдарынын аттестацияны
эрттирген. Комиссия оон би-
лини куу деп көргөн. Ын-
чангаш Л. Күжүгет

аттестация эрттирген. Адми-
нистрация аңаа сасарылар
ажыл сумелдээр, бозу ына-
ван. Март айын 22-де
профкомуну хураалына шат
кымырлаадынын дугайында
айтырыны чузгалашкан.
Аңаа 12 ижкени шаттан
камыр дугайын шиптир-
лээн. Оларын аразында
Л. Күжүгеттин азы база
кирген. Аңаа пособиени
хоойлу дугаар база тымыс-
кан.

Л. Күжүгет улаваанда Ан-
Довуранга орун-септеле ту-
дуг эргелелиг тракторис-
теп ачылдаш кирген. Ын-
чангаш суггарыга система-
лар эргелелиг пазалыгы
О. Кууларын талазында
мурунда тракторист турган
Л. Күжүгетке хамдарыштыр
хоойлу хажыдышкын бол-
баан.

Бижикте Ирина Бюрбонун
«Каракка чаржынчы» деп
чүлү солууга үнгөн. Ында
автор Кызыл хоорайын паз-
саар черлеринде хей-ле ки-
жилер улут савалар туткулан
алган эвелек манан, аңаа чо-
гуш-кымын үндүрер чепи
туралын шүтүмүлээн. Оон
мал салып алганы пазоон
урут-ларыг, чон көрүп тура,

жылгези-биле кылган. Рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оолдун аарыг кижилерге тоом-
чак чок хамдарыштын эде
көөрү аңаа сумелден. Гине-
нолог А. И. Чалышев, рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оол оларын районунуң кол эм-
чилик дужаалы-биле са-
гыдырган.

Бо болган таварылгалар-
была холбаштыр чамдык эмчилер
аттестацияны 1988 чылдын
декабрь 29-та Калды камгала
министерствонун чорудар
дугайында медицина районунуң
кол эмчиси О. Ш. Монгуш ал-
ган редакцияга база дын-
наткан.

Калды камгала министр-
ствонун министр Н. В. Са-

жылгези-биле кылган. Рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оолдун аарыг кижилерге тоом-
чак чок хамдарыштын эде
көөрү аңаа сумелден. Гине-
нолог А. И. Чалышев, рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оол оларын районунуң кол эм-
чилик дужаалы-биле са-
гыдырган.

Бо болган таварылгалар-
была холбаштыр чамдык эмчилер
аттестацияны 1988 чылдын
декабрь 29-та Калды камгала
министерствонун чорудар
дугайында медицина районунуң
кол эмчиси О. Ш. Монгуш ал-
ган редакцияга база дын-
наткан.

Калды камгала министр-
ствонун министр Н. В. Са-

жылгези-биле кылган. Рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оолдун аарыг кижилерге тоом-
чак чок хамдарыштын эде
көөрү аңаа сумелден. Гине-
нолог А. И. Чалышев, рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оол оларын районунуң кол эм-
чилик дужаалы-биле са-
гыдырган.

Бо болган таварылгалар-
была холбаштыр чамдык эмчилер
аттестацияны 1988 чылдын
декабрь 29-та Калды камгала
министерствонун чорудар
дугайында медицина районунуң
кол эмчиси О. Ш. Монгуш ал-
ган редакцияга база дын-
наткан.

Калды камгала министр-
ствонун министр Н. В. Са-

жылгези-биле кылган. Рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оолдун аарыг кижилерге тоом-
чак чок хамдарыштын эде
көөрү аңаа сумелден. Гине-
нолог А. И. Чалышев, рент-
ген-лаборант К. И. Мандал-
оол оларын районунуң кол эм-
чилик дужаалы-биле са-
гыдырган.

Бо болган таварылгалар-
была холбаштыр чамдык эмчилер
аттестацияны 1988 чылдын
декабрь 29-та Калды камгала
министерствонун чорудар
дугайында медицина районунуң
кол эмчиси О. Ш. Монгуш ал-
ган редакцияга база дын-
наткан.

Калды камгала министр-
ствонун министр Н. В. Са-

ОРАЙ-ДАА БОЛЗА...

эт-сөвин дегероон-но ап
алгаш, мый-бээр көжүп чо-
бас. Эдилдериниң чамдык-
зын суурга каар-даа алаар.
По мадчында иланыг арга чок,
суурда тускай бажыны чок,
ада-нези база тар бичи бажы-
нын, ынчангаш эт-сөп,
ыланыг чайгы үдө шыгыраар
чер чогуңдан чаз-чачынган
үрелп турар.

Черде ынчан, бо сохкозта
орай-башкын хуваара шын
эвеш чүдүлөр бар деп бижээн.
Суурнуң хоочун, үндөшн чурт-
такчаларына, малчпыларга
бажын белем-но бербес, ону
саадыр.

Бо хомудалып сайгарып
көргөш, хемчег алыры-биле
Ильина көдөз Советинче бо
чылдын май эгелдеде редак-
ция чоруткан. Барык чартык
чыл манзарга-даа харыс кел-

беске, октябрь төнтүзүнде ба-
за катан салгыдыгыт бижик
чорудар ужулга таварышкан
бис.

Барык чеди ай эрткенде Иль-
ника көдөз Советиниң куус-
ком даргазы М. Музалевский
бодунуң эдип салган кыска
харымын ам-на чоруткан. Ын-
да бижип турары болза, А. С.
Оюн амы үдө Ильника суур-
нуң Юбилейна куудуңуңда
№ 2 багында ада-незиңден
аңы чурттап турар деп ха-
рымылан.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

Орай-башкын хуваарыга, сн-
дериниң чагаада айтканылар
ныккан, чамдык четтестер тур-
ган деп күтүскөн даргазын
миншп ужулга таварышкан.
Кымын буруу-биле база
чүге, канчангаш мындыг дээр-
ан ол айтпайн баарын.

БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

